

Міжрегіональна Академія управління персоналом
Міжнародна Кадрова Академія
Конфедерація недержавних вищих закладів освіти України
Українсько-Азербайджанський інститут
соціальних наук і самоврядування Г. А. Алієва
Духовно-просвітницький Центр імені Святих Апостолів
ГО "Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління"

УКРАЇНЬСКА ДЕРЖАВА І ЦЕРКВА: ФІЛОСОФСЬКІ, ТЕОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ В ІНТЕРЕСАХ ЛЮДИНИ

*Матеріали науково-практичної конференції
м. Київ, МАУП, 19 травня 2016 р.*

Київ
ДП "Видавничий дім "Персонал"
2016

Редакційна колегія: *М. Н. Курко* (голова), д-р юрид. наук, проф.
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.
В. М. Воронін (відповідальний редактор), д-р іст. наук
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.
В. І. Литвиненко, д-р. юрид. наук, доц.
Ю. О. Мєлков, д-р філос. наук
Діонісій Мартишин, прот., д-р богосл. наук
Н. Б. Отрешко, д-р соціол. наук, проф.
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., доц.
Ю. П. Сурмін, д-р соціол. наук, проф.

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 25.05.16)*

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Українська держава і Церква: філософські, теологічні та практичні аспекти співпраці в інтересах людини: Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, МАУП, 19 трав. 2016 р. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2016. — 240 с.

У пропонованому збірнику подано статті та тези учасників науково-практичної конференції, що охоплюють широку проблематику ролі Церкви у сучасній Україні та перспективи розвитку державно-церковних відносин.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться питаннями державно-церковних відносин.

ЗМІСТ

Бідзюра І. П. Державно-церковні відносини, свобода совісті та віросповідальна політика в сучасній Україні	5	прот. Діонісій Мартишин Діалог Української Православної Церкви та Української держави в соціальній думці Блаженнішого Митрополита Володимира (Сабодана)	53
Варзарь І. М. Очерк жизнедеятельности Петра Могилы в историологии соотношения религии, церкви и власти ренессансного времени: автореференции избранных страниц моей выстраданной книги	8	Мєлков Ю. О. Церква та держава як філософські концепти: спорідненість чи протилежність?	64
Головатий М. Ф. Свобода совісті: релігійний та соціальний аспекти осмислення та забезпечення у житті людини	27	Отрешко Н. Б. Сравнение социальных доктрин католической и православной церквей	73
Гула Р. В. Практика державно-церковних відносин між радянською владою та Руською православною церквою у 1918–1929 рр.	32	Попов В. Ж. Церква в умовах революції та громадянської війни 1917–1920 рр.	80
Дєгтяр О. А. Взаємозв'язок церкви та інформаційного суспільства	35	Романенко Є. О., Чаплай І. В. Особливості взаємодії держави і Церкви: історія та сучасність	91
Драгомирецька Н. М. Соціальні проекти релігійних спільнот: світові тенденції	38	Ручка А. О. Сучасна духовність у фокусі соціологічної аналітики	96
Заросило В. О. Деякі питання організації і проведення масових релігійних заходів	42	Сагач Г. М., Мартиненко В. Ф. Актуальні проблеми розвитку духовно-моральної культури особистості та суспільства: діалог християнської Церкви і суспільства	104
Кальниш Ю. Г. Перспективи розвитку державно- церковних відносин в Україні (соціальне партнерство)	46	Сурмін Ю. П. Релігія та освіта в Україні: контури взаємодії	114
Козюра І. В. Церква і народна освіта на Полтавщині	49	Бєльська Т. В. Церква в умовах трансформацій глобалізованого світу	122

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ РЕЛІГІЙНИХ ЗАХОДІВ

В сучасному українському суспільстві ми можемо спостерігати досить вагомий вплив масових заходів як на свідомість суспільства так і на політики держави. Особливо впливовими в цьому плані є політичні масові заходи, які організовуються різними політичними силами в більшості випадків з популістською метою. Крім того проведення політичних заходів широко висвітлюється в засобах масової інформації, що також впливає на стан суспільства.

Якщо проаналізувати кількість осіб, які беруть участь у масових заходах, то на першому місці знаходяться спортивні заходи і особливо футбольні матчі. В деяких випадках спортивні заходи намагаються політизувати, проте це не завжди вдається.

На сьогодні в Україні немає чіткого законодавства стосовно організації і проведення масових заходів. Є тільки стаття Конституції України яка проголошує, що громадяни можуть вільно збиратися і висловлювати свої думки. Було декілька спроб унормувати проведення масових заходів, проте політичні сили, які досить часто змінюються біля керма не хочуть цього робити, адже сьогодні вони є правлячою силою то опозиція може робити свої масові заходи, які проголошуються незаконними, але завтра ситуація може змінитися і ті, хто були біля керма стануть опозицією і також будуть організовувати масові заходи з метою повернення до влади.

Серед масових заходів особливе місце займають релігійні масові заходи. В більшості випадків такі заходи не є політизованими, але останнім часом спостерігається тенденція політизації таких заходів. Це ми можемо спостерігати у Російській Федерації, де вже є випадки, коли в церквах поряд з іконами вивішено портрети Сталіна.

Релігія впливає на свідомість громадян як шляхом масових заходів так і шляхом індивідуального впливу. Ми не можемо аналізувати індивідуальний вплив, але щодо масових заходів слід зазначити, що останнім часом релігійні масові заходи в Україні стають все більш привабливими та їх відвідує велика кількість людей. Це пов'язано з багатьма факторами, серед яких треба виділити такі:

- урядом та політичним керівництвом держави прийнято рішення про дозвіл проведення всіх релігійних заходів, за винятком тих, які спрямовані на спричинення шкоди здоров'ю або посягають на інші права громадян;

- масові заходи останнім часом не проходять без участі перших осіб держави і тут також є певний політичний підтекст, адже звернення до релігії показує, що керівники ніби є разом з народом. Особливо це часто висвітлювалося в часи керівництва Януковича, проте і сучасні керівники також використовують даний важель впливу;
- проведення масових заходів допомагає певною мірою донести до віруючих свою точку зору на ті чи інші події політичного життя.

Крім того у зв'язку з нестабільністю політичної та економічної ситуації велика кількість громадян шукає певного захисту в релігії.

В Законі України “Про свободу совісті та релігійні організації” зазначено, що релігійні організації можуть проводити такі масові заходи як богослужіння, різні релігійні обряди, церемонії та процесії як в культових будівлях так і на прилеглий території, а також у місцях паломництва, установах релігійних організацій, на кладовищах, в місцях окремих поховань і крематоріях, квартирах і будинках громадян, а також в установах, організаціях і на підприємствах за ініціативою їх трудових колективів і згодою адміністрації.

Слід зазначити, що якщо масові заходи проводяться в лікарнях, госпітальях, будинках для престарілих та інвалідів, а також місцях попереднього ув'язнення і відбування покарання то керівництво згаданих установ та організацій має давати дозвіл і сприяти особам, що хочуть їх проводити та визначати інші умови щодо їх проведення.

Що стосується проведення публічних масових заходів то вони проводяться з дозволу відповідної місцевої державної адміністрації, або органів місцевого самоврядування. Релігійні організації повинні не пізніше як за десять днів до призначеного строку їх проведення подавати заявку і без дозволу їх не проводити.

Якщо проведення масових заходів посягає на життя, здоров'я, свободу і гідність осіб, що беруть участь у таких заходах, або порушується встановлений законодавством порядок їх проведення, чи їх проведення супроводжуються грубими порушеннями громадського порядку або посяганням на права і майно державних, громадських чи релігійних організацій їх проведення припиняється і порушується клопотання про припинення діяльності таких релігійних організацій.

Залежно від релігійних організацій вони проводять різні заходи. Православні та католицькі церкви проводять такі масові заходи як святкування Різдва, Пасхи та Трійці. Крім того проводяться й інші масові заходи присвячені церковним святкам. Під час святкування зазначених заходів відбуваються масові богослужіння, на яких присутні великі маси віруючих, але в більшості випадків вони проходять без порушень громадського порядку та громадської безпеки. Слід зазначити, що в Україні дні проведення окремих православних заходів визначено в законодавстві неробочими днями.

Служителі згаданих церков іноді проводять і інші заходи такі як походи, процесії, молебни та т. ін. Досить часто проводяться масові панихиди та поховання за участю великої кількості людей.

Дозволу на проведення таких заходів в основному не вимагається, проте в окремих випадках з метою уникнення масових заворушень такі заходи обмежуються.

До масових заходів слід віднести також такі обряди як вінчання, відспівування та хрестини. В більшості випадків такі заходи також не супроводжуються порушенням громадського порядку та громадської безпеки. З іншого боку в окремих випадках може виникати можливість вчинення терористичних актів під час проведення масових заходів релігійного характеру, але такі випадки є поодинокими.

Слід виокремити такі релігійні масові заходи як освячення учнів шкіл, вищих навчальних закладів, осіб, які приймають присягу у Збройних силах України та т. ін.

Зазначені заходи, як правило, проходять з присутністю великої кількості людей і, відповідно, вимагають організації діяльності правоохоронних органів з охорони громадського порядку та громадської безпеки. Особливо це актуально зараз коли країна знаходиться в стані війни з Російською Федерацією

Такі масові заходи проходять також з присутністю керівників районів та областей і керівництва держави. Таким чином ні дозволів ні планів проведення згаданих масових заходів не вимагається.

Крім православних та католиків в Україні є також представники інших конфесій. До них відносяться іудеї та мусульмани. Прихильники цих релігійних вірувань проводять подібні заходи, проте час їх проведення відрізняється від часу проведення католицьких та православних свят. Разом з тим на згаданих заходів досить часто присутня велика кількість людей. Для прикладу можна взяти святкування нового року хасідами в Умані. При цьому питання щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки під час проведення згаданих заходів є досить актуальним, адже в Умані кожного року виникають проблеми пов'язані з хасідами.

Сучасна ситуація в Україні не характеризується релігійним протистоянням, але відмічаються непоодинокі випадки міжконфесійних конфліктів.

Разом з тим окремі релігійні масові заходи сприяють порушення громадського порядку та громадської безпеки, тому що охорона громадського порядку та громадської безпеки під час їх проведення не здійснюється. Небезпечними є зіткнення представників різних релігійних конфесій

Окремо слід визначити масові заходи, які проводяться іншими релігійними течіями: євангельськими християнами баптистами, адвентистами сьомого дня та іншими релігійними течіями. Вони проводяться окремо від християнських свят і можуть в ряді випадків включати обряди, що протирічать встановленому законодавству, тому окремі з них забороняються правоохоронними органами.

Загалом, як вже зазначалося релігійні масові заходи є найбільш небезпечними і вони в основному проводяться без надзвичайних подій. Разом з тим

якщо ми говоримо про законодавство щодо проведення масових заходів, то окремі питання можуть стосуватися і масових релігійних заходів.

Це стосується питання терміну подання заявок на проведення масових заходів, визначення кількості осіб, які будуть присутні під час проведення таких заходів, термінів їх проведення, організації охорони громадського порядку та громадської безпеки під час таких заходів та т. ін.